

KITARRIAKORDID

SÕRMLAUA KLEEPSURAAMAT

KITARRIAKORDID

SÕRMLAUA KLEEPSURAAMAT

HEREWARD KAYE

INGLISE KEELEST TÕLKINUD JULIA REINMAN

Originaali tiitel:
Hereward Kaye
Guitar Chords. A Fretboard Sticker Book
Thunder Bay Press, 2017

© 2017 Quarto Publishing plc

Kõik õigused kaitstud. Ühtki selle väljaande osa ei tohi mis tahes viisil või eesmärgil, sealhulgas fotokopeerides, salvestades või muul elektroonilisel või mehaanilisel moel paljundada või levitada ilma kirjastaja eelneva kirjaliku loata, välja arvatud juhul, kui on tegemist lühikeste tsitaatidega kriitilistes ülevaadetes ja muude autoriõiguse seaduses lubatud kasutusjuhtudega mitteärilistel eesmärkidel.

Raamatu kavandas, kujundas ja andis välja The Quarto Group kaubamärgi Quintet all.
The Old Brewery
6 Blundell Street
London, N7 9BH
United Kingdom
T (0)20 7700 6700 F (0)20 7700 8066
www.quartoknows.com
QTT.CHORD

Thunder Bay:
Kirjastajad: Peter Norton, Ana Parker, Kathryn Chipinka, Aaron Guzman
Toimetajad: JoAnn Padgett, Melinda Allman, Traci Douglas

Quintet:
Tegevtoimetaja: Rica Dearman
Kujundaja: Paul Sloman | +SUBTRACT
Fotograaf: Neal Grundy
Modell: Rory Indiana Kaye
Vanemtoimetaja: Caroline Elliker
Peatoimetaja: Emma Bastow
Kirjastaja: Mark Searle

Tõlge eesti keelde © Julia Reinman ja Tänapäev, 2019

Toimetaja Kristiina Ainelo
Küljendaja Siiri Timmerman

ISBN 978-9949-85-439-4

Trükitud ja köidetud Hiinas

SISUKORD

Eessõna	6
Sissejuhatus	7
Esimene tase: Trogg	18
Teine tase: Quo	32
Kolmas tase: Foo	48
Neljas tase: Zep	76
Viies tase: Muse	128
Sõnastik	176
Register	178
Tänuavaldus	180

EESSÕNA

Olin üheksa-aastane, kui kuulsin esimest korda elektrikitarril, läikivat punavalget Fender Stratocasterit. Otse minu ees laval mängis seda Hank Marvin, ansambli The Shadows esikitarrist.

Hanki kitarrihelid kajasis võimendusest vastu. Iga fraasi lõpus haaras ta tremolokangi järele, mis lisas meloodialiinile veelgi ilu. Temaga ideaalses kooskõlas mängis rütmikitarril Bruce Welch, kes püsis ühtlasi tom-tommidega samas taktis. Lasin pilgul libiseda basskitarrist Jet Harrisele. Ta nägi välja üpris hirmuäratav, nagu miski-keski kahtlane oleks kusagilt laborist plehku pannud.

Minu eest toretses kolm kitarristi: üks neist pildus meloodiapärleid, teine ladus rütmipõhja, kolmas toetas alusmüüri nelja jämeda bassikeele abil.

Me kõik mäletame oma esimest korda, kuid teine kord on alati paremgi! Järgmine bänd, keda samal laval esinemas nägin, oli The Beatles. John Lennon mängis Rickebackeril, küttes nagu tulisel alasil. Lava teises otsas oli Paul McCartney oma Hohneri basskitarril ja George Harrison suurel mustal Gretschil.

Silmasin kitarride küljes juhtmeid, mis viisid ühesugustesse, Vox AC30 võimenditesse. Pauli võimendi oli küll suurem. Need olid tumedad, müstilised ja kuldsest niidist rombidega seadmed, millest sattusin täielikku vaimustusse. Säde silmis ja süda 4/4 taktimõõdus pekslemas, olin ma leidnud oma elule *soundtrack*'i. Ma lihtsalt pidin need biitlite lood selgeks saama. Ma pidin endale saama Vox AC30 võimendi (ja teismelisena saingi). Ma pidin endale saama elektrikitarril!

Käesolev õpik, „Kitarriakordid – sõrmlaua kleepsuraamat“, viib sind sama põnevale teekonnale, aidates kitarrimängu võimalikult kiiresti selgeks saada. Me alustame põhitõdedega ja näitame ette esimesed akordid. Võid kasutada sõrmlauakleepse kohe alguses, et akorde kiiremini meelde jätta, ning liikuda edasi järgmiste tasemetega ja keerulisemate akordide, heliridade ja tabulatuuride juurde. Järgi lihtsaid juhendeid hoolega ja sa hakkad õige pea hästi kitarril mängima!

Hereward Kaye

SISSEJUHATUS

Siit leiad enne mänguga alustamist mõned põhitõed: kitarri ehitus, mänguasend, kuidas pilli hoida, lüüa akorde medikaga ja sõrmitseda ning kuidas keeli üksteisest eristada. Samuti leiad selgitused õpiku ülesehituse kohta, akordiskeemide lugemise õpetuse ja kleepsude kasutamise juhendi.

Selle raamatu eesmärk on sind võimalikult kiiresti mängima panna, rännates läbi akordirägastike A-st kuni G-ni, kus A = täielik Algaja ja G = kitarrimänguGeenius.

Kõige alguses on üks lihtne akord: A-moll (ingl *minor*, eesti keeles minoor ehk moll). See on ülehelikiirusel kihutav auto, mis viib su ahistavast pimedusest õndsasse valgustatusse. On vaja vaid paari akordivõtet ja mõningal määral akordilöögitehnikat, et olla võimeline mängima sadu ja tuhandeid laule. Su esimesed sammud sel teekonnal ei saaks olla lihtsamad. Me õpetame sind vahetama akorde, tõstes ümber vaid ühe või paar sõrme.

Kui sa õpikuga edasi liigud, on akorde juba palju enam, kuid ära lase end hirmutada. Lihtsalt loe hoolega juhendeid, kasuta vajadusel kleebiseid ja onu Bob (Marley, Segar, Dylan, Weir) saatku sind!

Sel teel on ka ümbersõite: akordilöögitehnikad, sõrmitsemine, pulsi ja rütmi kaasalugemine ning muusikateooria põhitõed. Ent need kõik on lihtsustatud vormis ja lasevad sul endiselt oma lõbuks kiireid edusamme teha. See ongi meie missioon – ja just niisugune ongi sinu teekond!

TEEJUHT (EHK KUIDAS SEDA ÕPIKUT KASUTADA)

Iga peatükk seab lati eelmisest kõrgemale ning on õppuritele eri moodi kasulik olenevalt varasemast kogemusest. Niisiis, peatükid on siin õpikus jagatud tasemetega järgi. Kas oled algajast Trogg? Või hakkamisaegselt-mõikama Quo? Või pole-sugugi-paha Foo? Või „vaat seda ma nimetan muusikaks” Zep? Kelleks neist sa end ka ei peaks, püüdle ikka Muse’iks saamise poole! Kes siis seda ei sooviks!

ÄÄREMÄRKUS VASAKUKÄELISTELE

Kuigi fotod ja sõrmlauaskeemid võtavad arvesse paremakäeliste kitarristide asendit, on vasakukäelistel sõrmlauaastmete ja sõrmede asukohad täpselt samad. Seega võid sa õppimiseks kasutada vasakukäelistele mõeldud kitarre, mis on õigesti keelestatud. Jälgi vaid täpselt, millistele sõrmlauaastmetele sõrmed asetada, ja saad sellest raamatust edukalt kitarrimängu õppida.

KLEEPSUD

Eemalda korduvkasutatav kleeps paberilt ja kleebi see sõrmlauale, kitarrikeele alla. Ära märgi korraga sõrmlauale üle kolme akordi asukohta, muidu saab infot liiga palju ja pilt läheb kirjuks.

Raamatu esimestes peatükkides anname sulle selged juhendid kleepsude kasutamiseks, kuni oled süsteemiga harjunud ja saad ise hakkama.

KUIDAS HOIDA KITARRI

- Istu ilma käetugedeta toolile.
 - Istu sirge seljaga. Ära nõjatu laisalt tahapoole, muidu vajub pill süles lihtsalt ära ja vasakul käel on palju raskem keeli vajutada.
 - Säti kitarr rihm parajaks, nii et see toetab kitarr. Aseta pill nõgusast kohast põlvele. Kontrolli, kas tunned end mugavalt.
-

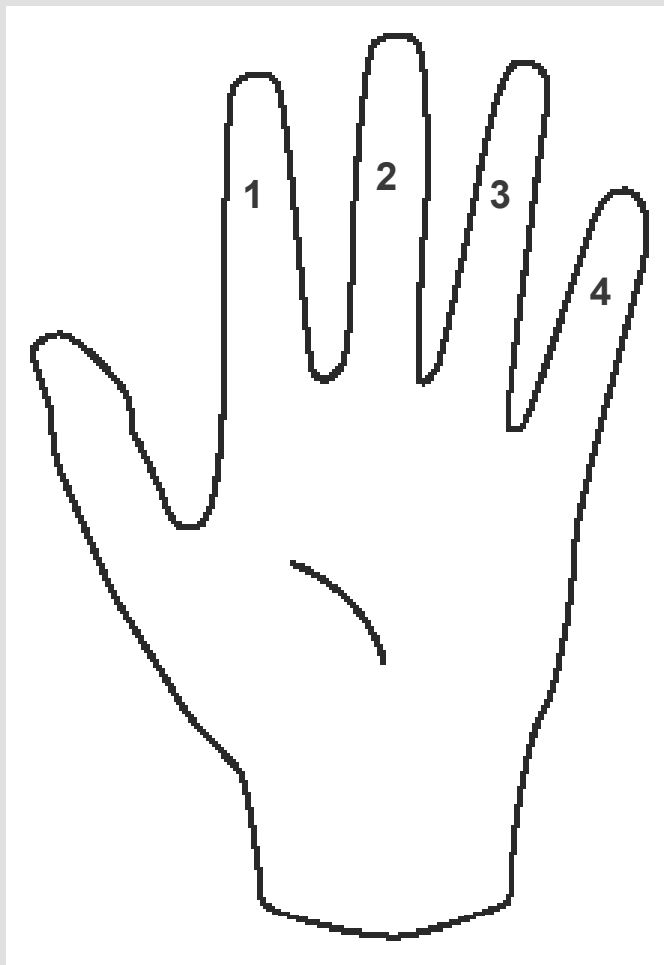
KUIDAS HOIDA MEDIKAT

- Hoia medikat (ehk mediaatorit ehk plektronit, ingl *pick*) laiemast osast põidla ja nimetissõrme vahel.
- Ära pigista seda liiga kõvasti.
- Ära haara sellest liiga sügavalt, las umbes pool jääb sõrmede vahelt paistma.
- Ära hoia seda ka liiga lõdvalt, muidu lendab see keele tõmbamise ajal käest.

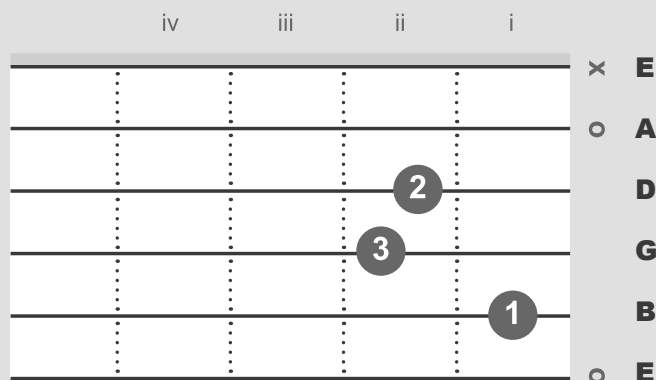
ANNA SÖRMEDELE NIMED

- **Paremakäeline mängija, hoia vasakut kätt enda ees, peopesa enda poole. Selle käega hakkad sa võtma akorde.**
- **Vasakukäeline mängija, hoia paremat kätt enda ees, peopesa enda poole. Sina vajutad kitarrikeeli parema käe sõrmedega.**
- **Nimetissõrm on sõrm nr 1.**
- **Keskmine sõrm on sõrm nr 2.**
- **Nimetu sõrm on sõrm nr 3.**
- **Väike sõrm on sõrm nr 4.**

SÖRMLAUA SKEEM

Iga akordi foto kõrval on sõrmlaua skeem. See joonestik kujutab endast kitarriga kaela osa, kus on näha nelja esimest sõrmlaua-astet (märgitud Rooma numbritega) ja kuut keelt (horisontaalsed jooned). Selle skeemi puhul asub kitarriga pea paremal pool, kuhu on märgitud ka kitarrikeelte nimed. Number iga täpi peal tähistab, millist sõrme ja millisel keelel sa kasutama pead. Väike x-märk keele kõrval näitab, et seda keelt ei peaks teatud akordi mängides lööma. Väike o-märk märgib lahtist keelt – see tähendab, et seda keelt vasaku käe sõrmed ei vajuta, aga parem käsi lööb ikka.

ÜHEST AKORDIST **TEISENI**

Selles õpikus ei tutvusta me akorde kõigepealt ei helistiku (A, B, C, D, E, F või G) ega kuuluvuse või liigi (duur, moll, septakord jne) järgi.

Kuna meie ülesanne on sind võimalikult kiiresti mängima panna, järjestame akordid selle järgi, kuidas on kõige lihtsam ühelt akordilt teisele liikuda. Veidi hiljem tuleme samade akordide juurde tagasi ja seame need juba teise loogika alusel akordide „peredesse”.

DIEESID JA **BEMOLLID**

Võid vahest märgata, et nootide ja akordide nimedes on peale tähtnimede märgid # ja \flat . Näiteks nootide A ja B vahel asuv noot on A# ja samal ajal B \flat . Inglise keeles on dieesiga ehk kõrgendatud noot *sharp* ja bemolliga ehk madaldatud noot *flat*.

Need märgid võivad algul ajada segadusse, kuna sama akord võib kanda olenevalt helistikust erinevaid nimesid (ühes helistikus #, teises \flat). Selles raamatus kasutame akordinimes dieesi, kui liigume kitarri kaelal ülespoole (kitarri kere poole), ja bemolli, kui liigume kitarri kaelal allapoole (kitarri pea poole).

Ära sellepärast ülemäära muretse – küll hiljem saab selgemaks.

MIDA **TEE PEAL** ÜLES KORJATA

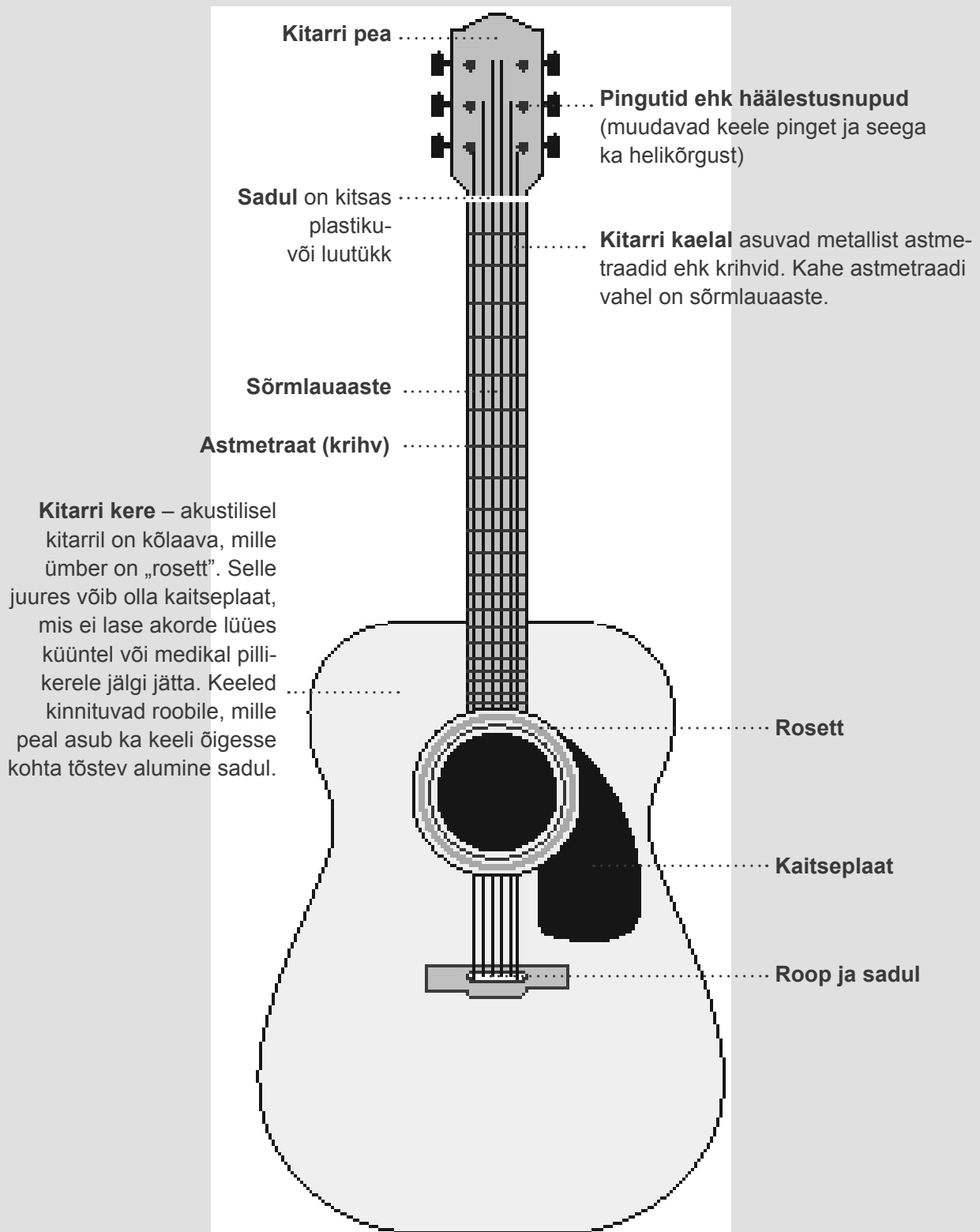
Peale paljude akordide, mis sulle tuttavaks saavad, jääb su teele ka nii mõndagi muud. Näiteks praktilised näpunäited, kuidas **kitarri häälestada**, kuidas vahetada katki läinud keelt – mõtle sellele kui autohooldusele!

Me õpetame sulle akordilöögitehnikat, rütmi ja pulsi kaasalugemist, kitarrikelte sõrmitsemist. Õpid lugema **tabulatuure** (ingl *tab*) ja saad selgeks mängutehnilised **nipid**, nagu *hammer-on*, *slide*, *bend* jne.

Kuigi me ei plaani sind koormata muusikanotatsiooni õppimisega, teeme siiski sisesejuhatuse **muusikateooriasse**, õpime selgeks mõne **helirea** (duur ehk mažoor, moll ehk minoor, pentatoonika, bluusi helirida) ja proovime **improviseerida**.

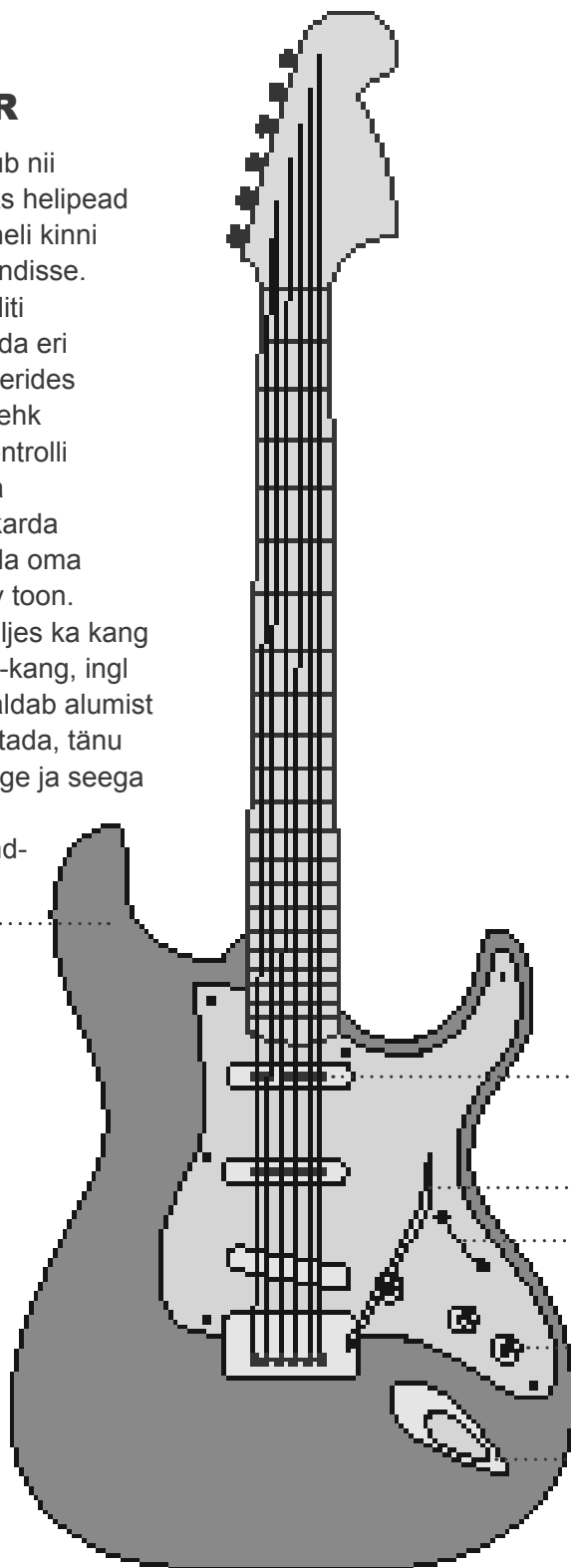
KITARRI EHITUS

Nii akustiline kui ka elektrikitarr koosnevad samadest osadest: kitarriga pea, kael ja korpuse ehk kere.

ELEKTRIKITARR

Elektrikitarr kerel toimub nii mõndagi põnevat. Näiteks helipead (ingl *pick-ups*) püüavad heli kinni ja edastavad selle võimendisse. Helipeade vahetamise lüliti abil saad helipäid kasutada eri kombinatsioonides, varieerides seeläbi tämbrit. Volüümi ehk helitugevuse ja tämbri kontrolli nupud aitavad saavutada soovitud tulemust – ära karda eksperimenteerida, usalda oma kõrva ja leia täpselt sobiv toon. Mõnel elektrikitarril on küljes ka kang (tremolokang ehk *vibrato*-kang, ingl *whammy-bar*), mis võimaldab alumist sadulat edasi-tagasi liigutada, tänu millele muutub keelte pinge ja seega ka helikõrgus. Pilli kere küljes asub samuti väljundpesa, kuhu saad oma võimendi kaabli ühendada.

Helipea

Kang

Helipeade vahetamise lüliti

Volüümi ja tämbri kontrolli nupud

Väljundpesa

KITARRIKEELED

Jäta keelte nimed meelde, alustades kõige jämedamast ehk kõige madalamat heli tekitavast keelest – alumisest E-st, ja lõpetades kõige kõrgema heliga keele ehk ülemise E-ga. Keeled saavad oma nime nende nootide järgi, mis asuvad vastaval lahtisel keelel.

Keelte nimed on järgmised:

E-6 A-5 D-4 G-3 B-2 E-1

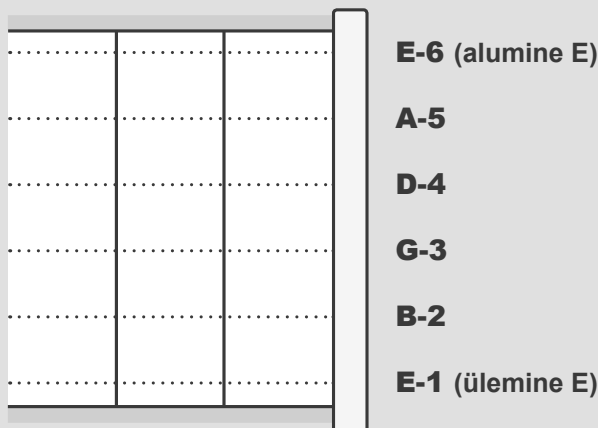
Siin on üks tore ingliskeelne lause, mille järgi keelte nimed meelde jätta:

Eddie Ate Dynamite Good Bye Eddie!

* Eddie sõi dünamiiti, head aega, Eddie!

Tõmba iga keelt alumisest ülemise poole, öeldes kaasa selle keele nimi.

Tee katset: tõmba keeli läbisegi ja ütle vastava keele nimi.

VASAK KÄSI – SEE, MIS VAJUTAB

Lase põidlal liikuda vabalt kitarril kaelal käega kaasa, ükskõik kust sõrmed ka akordi ei vajutaks. Ära vajuta pillikaela põidlaga liiga tugevasti, muidu hakkab valus. Vasaku käe küüned lõika lühikeseks, et saaksid keeli vajutada täpselt sõrmeotstega. Sõrmenukke hoia kumerana. Kui mängid akorde, vajuta keeled korralikult vastu astmetraate, et kõik helid kõlama läheksid (õigemini siis täpselt astmetraadi kõrvalt). Algul võib see olla veidi valus, kuid harjutades muutuvad sõrmed tugevamaks.

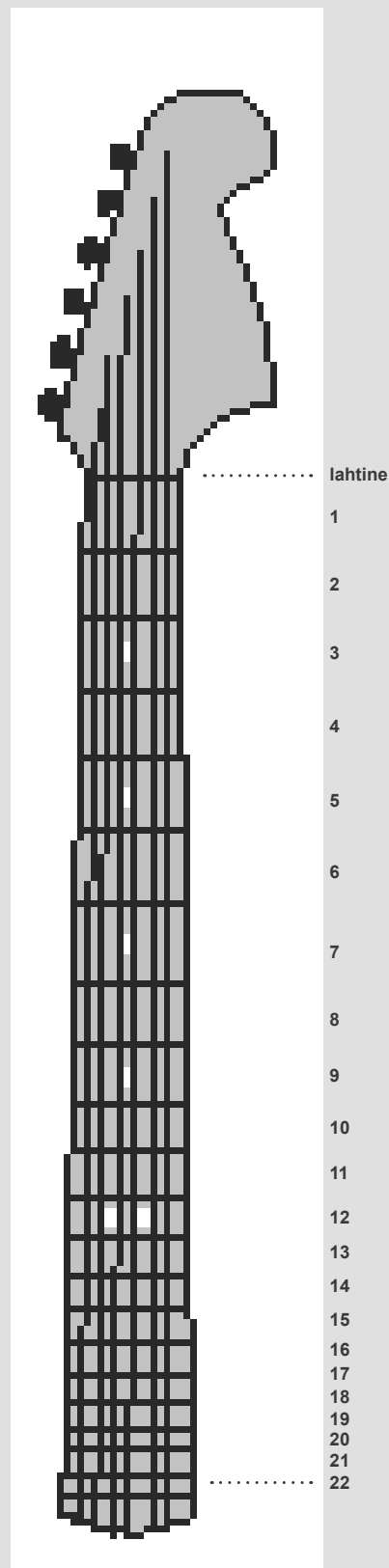
PAREM KÄSI – SEE, MIS TÕMBAB

Hoia oma ranne paindlik, et saaksid akorde lüüa vabalt ja mõnuga. Samal ajal kui vasaku käe sõrmed peavad tugevasti akordi klammerduma, et puhast kõla saavutada, peab parema käe lähenemine olema palju õrnem ja pehmem. Ära rebi keeli – las võimendi teeb oma töö.

SÕRMLAUAAASTMETE JUHEND

Esimene vahe sadula ja esimese astmetraadi ehk krihvi vahel on 1. sõrmlauaaste (või krihvivahe, ingl *fret*), järgmine on 2. sõrmlauaaste jne. Vajuta keel tugevasti alla kahe astmetraadi vahel, aga lähemal kõrgemale astmetraadile. Ära vajuta astmetraadi pealt, see paneb keele plärisema. Siis korda sama üks aste kõrgemalt ja kuula, kuidas heli muutub kõrgemaks. Helikõrgus muutus täpselt pool tooni ehk see liikus kromaatilises helireas täpselt ühe astme võrra kõrgemaks.

Nüüd heida pilk kitarril kaelal keelte all või kaela küljel asuvatele valgetele täppidele. Need paiknevad tavaliselt sõrmlaua kolmandal, viiendal, seitsmendal ja üheksandal astmel. Kaheteistkümnendal sõrmlauaastmel on kaks täppi. Need täpid on visuaalselt abiks, et pillikaelal orienteeruda, ilma et silme eest kirjuks läheks. Kaks täppi 12. astmel tähistavad seda, et oled jõudnud lahtisest keelest täpselt ühe oktaavi võrra kõrgemale. Proovi vajutada ja kuula helide erinevust võrreldes lahtise keelega – kõlab tegelikult sama noot, aga oktav kõrgemalt.

KEELTE LÖÖMINE

Kitarrimäng on kahe käe ühistegevus. Ükskõik, kas oled parema- või vasakukäeline, on meie tugevam käsi akordide lööja ja nõrgem käsi akordide allavajutaja. Me pöörame küll väga palju tähelepanu akorde moodustava käe tööle, jälgides põhjalikult, kuhu sõrmed asetame.

Aga parema käe puhul soovitan ma sul tunda end vabalt. Tunneta rütmi, ela kaasa, gruuvi, väljenda oma emotsioone – las paremal käel vabalt tegutseda.

Loomulikult on olemas löögitehnikad, mida see õpik sulle ka tutvustab, kuid see on palju lihtsam, kui sa arvatagi oskad.

- Hoida küünarnukki tagapool ja ranne paindlikuna, et käsi liiguks vabalt ja mõnusalt just nagu tennisemängijal.
- Hoida kätt keelte lähedal, et ei peaks liiga palju aega kulutama edasi-tagasi rändamisele.
- Kasuta alla- ja üleslööke (me näitame neid sulle varsti).
- Samal ajal kui vasaku käe sõrmed peavad tugevasti akordi klammerduma, et puhast kõla saavutada, peab parema käe lähenemine olema palju õrnem ja pehmem. Pea meeles, et keeli ei ole vaja rebida – las võimendi teeb oma töö.
- Pane labakäsi keelte vastu, kui sa ei soovi, et need kõlaksid – seda nimetatakse summutamiseks.
- Las su sisemine muusik näitab oma tegelikku palet! Tunneta lugu, mida mängid, ja pane see tõeliselt elama. Anna sellele oma isiklik puudutus seeläbi, kuidas sa oma paremal käel vabalt liikuda lased.

KUIDAS KASUTADA **KLEEPSE**

Akordiõppe alguses on kleepsud kindlasti suureks abiks, et jätta meelde iga akordi mustrit ja asukohta. Me soovitame, et märgiksid sõrmlauale maksimaalselt kolme akordi asukohta, muidu läheb pilti liiga kirjuks.

Kui märgid sõrmlauale enam kui üht akordi, võid märgata, et sul tuleb samale astmele asetada kahe erineva akordi kleepsud. Ära muretse. Sõrmlauaastmel on ruumi kahele kleepsule ning võid need asetada ka osaliselt üksteise peale.

Varsti avastad sa sellest raamatust enamatki kui akorde – sa hakkad mängima ka ühehäälseid riffe ja heliridu. Sel hetkel pole kolme akordi asukohta meeldejätmise sulle enam mingi probleem, küll aga võivad kleepsud muutuda asendamatuks, et märkida üles helirea nootide asukohad.

SAMM-SAMMULT

Vaata allpool olevaid nädisakorde. Kolm akordi on kleepsudega sõrmlauale märgitud ning sa mängid neid üksteise järel, liikudes ühelt värvilt teisele.

- Kaks akordi jagavad sama noodi asukohta. Kleepsud on piisavalt väikesed, et üksteise kõrvale mahtuda.
- Aseta kleepsud sõrmlauale ja säti sõrmeküüne abil paika.
- Vajuta tugevalt keelele, et kleeps paika jääks.
- Kui tahad kleepsu maha võtta, kraabi see maha küüneotsa või medikaga. Liim on piisavalt õrn, et jälgi mitte jätta.

VALMIS? LÄKS!

Kõik selle õpiku mõisted on lahti seletatud raamatu lõpus asuvas sõnastikus.

